

Kontrast:

Akontrast

domyślny

Akontrast biały

tekst na czarnym

Akontrast żółty

tekst na czarnym

Akontrast czarny

tekst na żółtym

Urząd Statystyczny
we Wrocławiu

II. GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY

II. GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY

Gospodarstwa domowe

Gospodarstwo domowe definiowane jest w spisach ludności jako zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne oraz mieszkające z innymi osobami, ale utrzymujące się oddzielnie, tworzą odrębne, jednoosobowe gospodarstwa domowe.

W końcu maja 2002 roku z ogólnej liczby 2907,2 tys. spisanych dolnoślązaków - 2873,9 tys. tworzyło 1066,9 tys. gospodarstw domowych.

Tabl. II.1. Gospodarstwa domowe i ludność w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe			Ludność w gospodarstwach domowych			Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	
	1988	2002	1988= =100	1988	2002	1988= =100	1988	2002
	w tysiącach			w tysiącach				
Ogółem.....	959,2	1066,9	111,2	2884,8	2873,9	99,6	3,01	2,69
Miasta.....	708,3	804,0	113,5	2035,5	2048,6	100,6	2,87	2,55
Wieś.....	250,9	262,9	104,7	849,3	825,3	97,2	3,38	3,14

W porównaniu ze stanem z grudnia 1988 r. liczba gospodarstw domowych zwiększyła się o 107,6 tys. (o 11,2%), a wzrost dotyczył - podobnie jak w kraju i w pozostałych województwach - w większym stopniu obszarów miejskich i wyniósł 13,5% (w Polsce - 14,0%). Wzrost liczby gospodarstw domowych na wsi wyniósł 4,7% (w Polsce - 6,5%).

Jednocześnie zmniejszyła się na wsi o 2,8% liczba ludności w gospodarstwach domowych, co przy niewielkim (o 0,6%) wzroście ludności miejskiej dało spadek ludności w gospodarstwach domowych w województwie o 10,9 tys. osób, tj. o 0,4%.

Wielkość gospodarstw domowych – mierzona średnią liczbą osób w gospodarstwie – zmniejszyła się w stosunku do 1988 r. zarówno na wsi, jak i w miastach. W 2002 r. przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wyniosła 2,69 (w kraju 2,84), podczas gdy w 1988 r. – 3,01 (w kraju – 3,10), ale jedno gospodarstwo domowe na wsi tworzyły przeciętnie 3,14 osoby (w kraju 3,33), natomiast w miastach – 2,55 (w kraju 2,60).

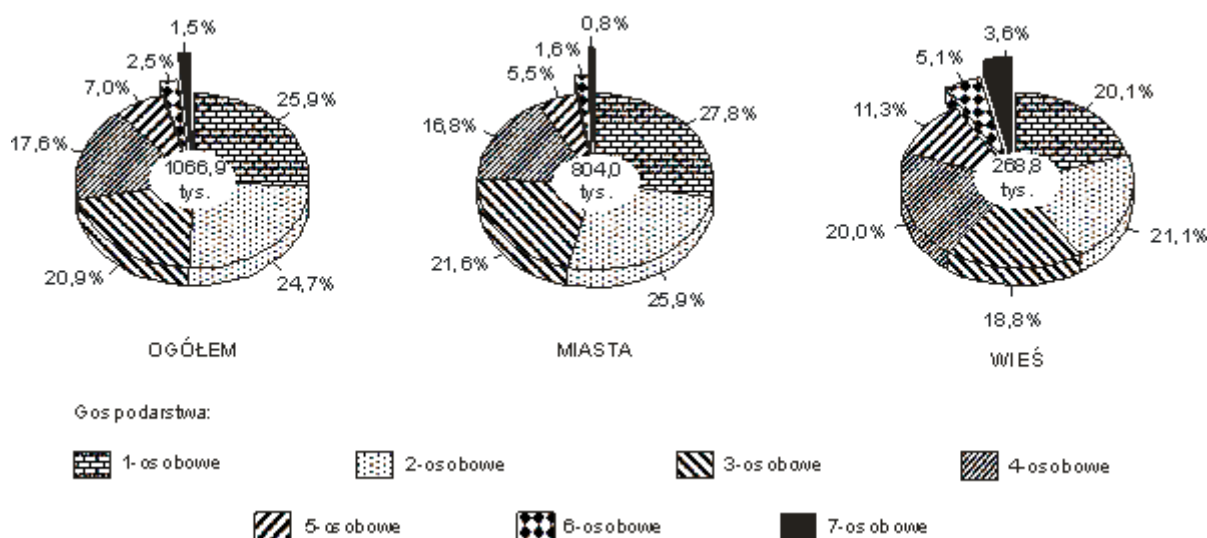
Zasadniczą zmianą jaka zaszła w strukturze gospodarstw według liczby osób w latach 1988 i 2002 jest duży (o 7,7 pkt procentowego) wzrost odsetka gospodarstw tworzonych przez jedną osobę, w tym jeszcze wyższy (o 8,4 pkt) w miastach.

Tabl. II.2. Gospodarstwa domowe według liczby osób w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem w tysiącach	Liczba osób w gospodarstwie domowym			
		1	2	3 i 4	5 i więcej
w % ogółem					
2002					
Ogółem.....	1066,9	25,9	24,7	38,5	10,9
Miasta.....	804,0	27,8	25,9	38,4	7,9
Wieś.....	262,9	20,1	21,1	38,8	20,0
1988					
Ogółem.....	959,2	18,2	23,1	44,4	14,3
Miasta.....	708,3	19,4	23,8	46,0	10,8
Wieś.....	250,9	14,9	21,1	39,9	24,1

Zmiany w strukturze gospodarstw domowych mogą być konsekwencją „przeptywu” przede wszystkim osób młodych - w związku z nauką lub pracą - do własnych lub wynajmowanych mieszkań, jak również odkładania decyzji dotyczących zawierania małżeństw.

Wykres II.1. **Struktura gospodarstw domowych według wielkości gospodarstw w 2002 r.**

Biorąc pod uwagę liczbę osób tworzących gospodarstwa domowe w miastach częściej występowały gospodarstwa jednoosobowe (częściej niż co czwarte gospodarstwo), podczas gdy na wsi – gospodarstwa dwuosobowe. Na terenach wiejskich częściej niż w miastach występowały gospodarstwa duże, pięciosobowe i większe, które tam stanowiły 20,0% ogółu gospodarstw, podczas gdy w miastach – 7,9%.

Wyłączając gospodarstwa 1-osobowe przeciętne gospodarstwo domowe wieloosobowe liczyło 3,29 osoby (w kraju - 3,44); w miastach - 3,14, na wsi - 3,68 osoby.

Skład rodzinny gospodarstw domowych

Spośród wszystkich gospodarstw domowych 770,0 tys., tj. 72,2% (w kraju 73,6%) było tworzonych przez co najmniej jedną rodzinę, pozostałe 27,8% to gospodarstwa wielorodzinne.

Tabl. II.3. Gospodarstwa domowe według liczby osób i składu rodzinnego w 2002 r.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe według liczby osób							
	razem	1	2	3	4	5	6	7 i więcej
Ogółem.....	1066877	276284	263676	222688	187866	74202	26574	15587
Jednorodzinne.....	728102	x	245490	220798	177321	60543	16397	7553
Dwurodzinne.....	40143	x	x	x	10155	13549	9854	6585
Trzy i więcej rodzinne.....	1724	x	x	x	x	x	296	1428
Nierodzinne.....	296908	276284	18186	1890	390	110	27	21
jednoosobowe...	276284	276284	x	x	x	x	x	x
wieloosobowe....	20624	-	18186	1890	390	110	27	21

Gospodarstwa jednorodzinne - 728,1 tys. stanowiły w tej grupie 94,6% ogółu gospodarstw rodzinnych (w kraju 93,8%), dwurodzinne 40,1 tys., tj. 5,2% gospodarstw, gospodarstwa trzy i więcej rodzinne, których zbiorowość liczyła tylko 1,7 tys. - 0,2% gospodarstw rodzinnych występowały prawie równomiernie na wsi (874) i w mieście (850).

W gospodarstwach jednorodzinnych przeważały gospodarstwa dwuosobowe - 33,7% i trzyosobowe - 30,3%. Gospodarstwa sześć i więcej osobowe to zaledwie 3,3% gospodarstw jednorodzinnych.

W gospodarstwach dwurodzinnych przeważały gospodarstwa pięćosobowe - 33,8%, natomiast udział gospodarstw cztero i sześćosobowych był zbliżony (po 25%).

W trzech i więcej rodzinnych dominowały gospodarstwa siedmio i więcej osobowe - 82,8%. Gospodarstwa nierodzinne były zaledwie w 7,0% gospodarstwami wieloosobowymi.

Przyrostowi zbiorowości (o 11,2%) gospodarstw domowych towarzyszyły zmiany w ich strukturze polegające na zwiększeniu gospodarstw nierodzinnych a obniżeniu się odsetka gospodarstw jednorodzinnych (ogółem o 7,5 pkt, w miastach o 8,4 pkt, na wsi o 4,3 pkt).

Tabl. II.4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tysiącach	Gospodarstwa domowe			
		jednorodzinne	dwurodzinne	trzy i więcej rodzinne	nierodzinne
		w odsetkach			
Ogółem..... 2002	1066,9	68,2	3,8	0,2	27,8
1988	959,2	75,7	.	.	.
Miasta..... 2002	804,0	67,0	3,0	0,1	29,9
1988	708,3	75,4	.	.	.
Wieś..... 2002	262,9	72,1	6,1	0,3	21,5
1988	250,9	76,4	.	.	.

Rodziny w gospodarstwach domowych

Zgodnie z przyjętą w spisie ludności 2002 metodologią, rodziny są wyodrębniane w ramach istniejących gospodarstw. Za rodzinę uznawano parę (małżeństwo lub partnerów) bez dzieci lub parę z jednym bądź większą liczbą dzieci, albo też samotnego rodzica z jednym bądź większą liczbą dzieci.

W 2002 r. badano także rodziny przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W spisie 2002, z uwagi na przemiany zachodzące w ciągu ostatniego dziesięciolecia w społeczeństwie polskim, wprowadzono obok dotychczasowych czterech typów rodzin (małżeństwa bez dzieci, małżeństwa z dziećmi, samotne matki z dziećmi, samotni ojcowie z dziećmi) dwa nowe: partnerzy z dziećmi i partnerzy bez dzieci.

Wyniki spisu 2002 wskazują, iż liczba rodzin w województwie wynosiła 813,6 tys., w tym 589,6 tys., tj. 72,5% zamieszkiwało w miastach; dominującym typem rodziny były małżeństwa z dziećmi, które stanowiły 52,1% rodzin ogółem, na wsi – 57,8% (w kraju odpowiednio 63,1%; 56,0%; 60,8%).

Drugim pod względem liczebności typem rodziny były małżeństwa bez dzieci, które stanowiły 22,6% (w kraju 22,7%) wszystkich rodzin w województwie, z wyższym (o 3,2 pkt. procentowego) udziałem w miastach.

Badana po raz pierwszy w 2002 r. grupa partnerów to 3,0% rodzin dolnośląskich (w kraju 1,9%) i zdecydowana ich większość (76,2%) mieszka w miastach. Ponad połowę rodzin partnerskich tworzą rodziny z dziećmi.

Województwo dolnośląskie z liczbą 12,4 tys. rodzin partnerskich z dziećmi zajmuje w kraju drugie miejsce po woj. śląskim, a przed mazowieckim.

Tabl. II.5. Rodziny według typów w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem w tysiącach	Miasta	Wieś	Ogółem w odsetkach	Miasta	Wieś
Ogółem.....	813,6	589,6	224,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa bez dzieci	183,9	138,5	45,4	22,6	23,5	20,3
Małżeństwa z dziećmi	424,0	294,4	129,6	52,1	49,9	57,8
Partnerzy bez dzieci	10,8	8,8	1,9	1,3	1,5	0,9
Partnerzy z dziećmi	14,0	10,1	4,0	1,7	1,7	1,8
Samotne matki	160,7	122,6	38,1	19,8	20,8	17,0
Samotni ojcowie...	20,3	15,2	5,1	2,5	2,6	2,2

Dane spisu dotyczące dzieci w rodzinach odnoszą się przede wszystkim do grupy dzieci w wieku 0-24 lat pozostających na utrzymaniu, zamieszkujących z obojgiem rodziców lub tylko jednym z nich w rodzinach niepełnych. Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu stanowią 57,1% rodzin ogółem, a wśród nich ponad połowa (51,3%) to rodziny z 1 dzieckiem.

Tabl. II.6. Rodziny z dziećmi w gospodarstwach domowych według typu i liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu
w 2002 r.

Typ rodziny	Rodziny z dziećmi ogółem	Rodziny bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu			
			razem	1	2	3 i więcej
	w tysiącach		w odsetkach			
Ogółem	619,0	154,6	464,4	51,3	35,6	13,1
Małżeństwa.....	424,0	76,0	348,0	46,4	39,0	14,6
Partnerzy.....	14,0	1,6	12,4	55,1	28,2	16,7
Samotne matki.....	160,7	66,5	94,2	66,7	25,2	8,1
Samotni ojcowie.....	20,3	10,5	9,8	72,6	21,0	6,4
Miasta.....	442,3	112,1	330,2	55,0	35,0	10,0
Małżeństwa.....	294,5	54,8	239,7	50,3	38,9	10,8
Partnerzy.....	10,0	1,2	8,8	57,5	28,0	14,5
Samotne matki.....	122,6	48,4	74,2	68,1	24,9	7,0
Samotni ojcowie.....	15,2	7,7	7,5	75,1	19,8	5,1
Wieś.....	176,7	42,5	134,2	42,2	37,0	20,8
Małżeństwa.....	129,5	21,2	108,3	38,0	39,4	22,6
Partnerzy.....	4,0	0,4	3,6	48,6	28,9	22,5
Samotne matki.....	38,1	18,1	20,0	61,6	26,4	12,0
Samotni ojcowie.....	5,1	2,8	2,3	64,4	24,9	10,7

Spośród wszystkich typów rodzin utrzymujących dzieci najliczniejszą stanowiły małżeństwa - 74,9% (w kraju 79,9%) i tylko w województwie zachodniopomorskim udział tych rodzin był mniejszy niż na Dolnym Śląsku; 46,4% małżeństw utrzymywało 1 dziecko, 39,0% - dwoje, a 14,6% 3 i więcej. Rodziny partnerów stanowiące 2,7% rodzin z dziećmi na utrzymaniu najczęściej były rodziną z 1 dzieckiem (55,1%) i tutaj najwyższym udziałem charakteryzowało się województwo zachodniopomorskie.

W przekroju miasto wieś obserwuje się znaczne zróżnicowanie dietności rodzin. W miastach dominuje model rodziny z 1 dzieckiem - 55,0%, na wsi odsetek tego typu rodzin jest znacznie niższy - 42,2%. Z kolei rodziny utrzymujące 3 i więcej dzieci częściej występują na wsi, a ich odsetek wynosił tam 20,8%, podczas gdy w miastach 10,0%.

Rodziny niepełne

Rodzina niepełna składa się z jednego rodzica (matki lub ojca) i przynajmniej jednego dziecka, niezależnie od wieku i stanu cywilnego dziecka.

Na Dolnym Śląsku w 2002 r. było 181,0 tys. rodzin niepełnych, w tym 104,0 tys., tj. 22,4% (w kraju 23,1%) miały na utrzymaniu dzieci do lat 24 (wśród nich 67,3% jedno dziecko).

W pozostałych rodzinach (77 tys.) niepełnych albo dzieci są starsze, albo mają własne źródło utrzymania. Rodziny tworzone przez samotną matkę i dzieci to 88,8% rodzin niepełnych. Wśród rodzin z dziećmi do lat 24 pozostających na utrzymaniu rodziny samotnych matek z dziećmi na utrzymaniu stanowiły 20,3%, a rodziny samotnych ojców - 2,1%.

Wykres 11.2. **Struktura rodzin z dziećmi w gospodarstwach domowych według typu rodzin w 2002 r.**

